

Nd.

322. Frumvarp til laga

[196. mál]

um þjóðgarð á Vestfjörðum.

Flm.: Matthías Bjarnason, Pétur Sigurðsson.

1. gr.

Þjóðgarður skal vera á Vestfjörðum, er takmarkast að sunnan af línu, sem dregin er úr botni Hrafnfjarðar í botn Furufjarðar.

Þjóðgarður þessi er friðlýst svæði allra Íslendinga.

2. gr.

Hið friðlýsta svæði er eign íslenzku þjóðarinnar og skal vera undir vernd Alþingis.

3. gr.

Til þess að hafa á hendi stjórn þjóðgarðs Vestfjarða skal kjörin þriggja manna stjórn. Alþingi kys tvo menn og náttúruverndarráð tilnefnir einn mann. Stjórnin skiptir með sér verkum. Þrjú varamenn skal velja með sama hætti. Þjóðgarðsstjórn skal kjörin með hlutfallskosningu í sameinuðu Alþingi strax eftir gildistöku laganna út það kjörtímabil og síðan í upphafi hvers kjörtímabils.

4. gr.

Jarðrask, húsbyggingar, vegi eða önnur mannvirki má ekki gera á hinu friðlýsta svæði nema með leyfi þjóðgarðsstjórnar. Þó skal vita- og hafnamálastjórn, flugmálastjórn og Slysavarnafélagi Íslands heimil mannvirkjagerð til öryggis í samgöngum, í samráði við þjóðgarðsstjórn.

Suðurmörk hins friðlýsta svæðis skulu varin ágangi sauðfjár með fjárheldri girðingu.

5. gr.

Öll veiði á hinu friðlýsta svæði, á landi, í björgum, vötnum, ám, ósum og fyrir landi, samkvæmt ákvæðum laga um lax- og silungsveiði, er bönnuð, nema með leyfi Þjóðgarðsstjórnar, enda komi gjald fyrir.

Netaveiði í vötnum, ám og ósum er þó bönnuð með öllu.

6. gr.

Þjóðgarðsstjórn er heimilt að auka fjölbreytni dýralífs á hinu friðlýsta svæði innan þeirra marka, sem gildandi lög leyfa.

7. gr.

Þjóðgarðsstjórn skal sjá um samninga við eigendur jarða og hlunninda á hinu friðlýsta svæði um réttmætar greiðslur fyrir eignir þessar.

Náist ekki samningar milli Þjóðgarðsstjórnar og eigenda jarða og hlunninda, sem tilheyra hinu friðlýsta svæði, er Þjóðgarðsstjórn heimilt að taka eignir þessar eignarnámi samkvæmt lögum, og skulu eigendum greiddar bætur samkvæmt mati tveggja dómkvaddra og óvilhallra manna. Ef annar hvor málsaðili vill eigi una því mati, getur hann krafizt yfirmats, en gera skal hann það innan mánaðar, frá því að matsgerð er lokið. Yfirmat skal framkvæmt af þremur dómkvöddum mönnum.

Hafa skal hliðsjón af skattaframtali síðustu þriggja ára, er eignir og hlunnindi eru metin.

Fyrir jarðir í eigu ríkisins koma engar bætur. Þó skal heimilt að greiða bætur vegna riftunar eldri leigumála af slíkum jörðum, og skulu þá hafðar til hliðsjónar leigutekjur ríkisins af jörðum þessum undanfarin fimm ár.

8. gr.

Menntamálaráðuneytið setur í reglugerð, að fengnum tillögum stjórnar Þjóðgarðsins, nánari ákvæði um framkvæmd þessara laga.

Í reglugerð skal kveðið á um, að tekjum af hinu friðlýsta svæði skuli varið upp í kostnað við kaup og vernd hins friðlýsta svæðis.

9. gr.

Reikningar Þjóðgarðsins á Vestfjörðum skulu endurskoðaðir af ríkisendurskoðuninni.

10. gr.

Þjóðgarðsstjórn er heimilt að ráða starfsmann eða starfsmenn til fjögurra ára í senn.

Starfssvið og laun starfsmanna skulu ákveðin af Þjóðgarðsstjórn í samráði við menntamálaráðuneytið.

11. gr.

Ríkissjóður greiðir kostnað við kaup og verndun hins friðlýsta svæðis umfram það, sem tekjur Þjóðgarðsins hrökkva til, eins og fé er veitt á fjárlögum hverju sinni.

12. gr.

Brot gegn ákvæðum laga þessara og reglugerð, sem sett verður samkv. þeim, varða sektum allt að kr. 50 000.00 eða einföldu fangelsi allt að þremur mánuðum, ef miklar sakir eru, nema brot sé þannig vaxið, að þyngri refsing liggji við að öðrum lögum. Mál út af brotum skulu sæta meðferð almennra lögreglumála.

13. gr.

Lög þessi öðlast gildi 1. janúar 1972.

Greinargerð.

Það svæði, sem með frumvarpi þessu er lagt til að gera að þjóðgarði, nær yfir Sléttuhrepp og hluta úr Grunnavíkurbústaði í Norður-Ísafjarðarsýslu. Á því er engin byggð nema vitavarðarbústaður í Látravík. Síðustu íbúar Sléttuhrepps yfirgáfu hrepp sinn fyrir um það bil tveimur áratugum. Mannvirki á þessu landssvæði eru víða hrúnin eða í slæmu ástandi, með örfáum undantekningum.

Þetta landssvæði býr yfir fjölbreytilegri náttúrufergurð. Þar eru fögur vötn, ár og ósar með miklum silungi, stórfengleg björg iðandi af fugli og lífi. Meðal þeirra er hið stórbrotna Hornbjarg, sem enginn getur gleymt, sem þangað hefur einu sinni komið. Margar vikur á þessu svæði eru mjög grasgefnar með töfrandi sumarfergurð. Jökulfirðir frá Hestfirði til Hrafnarfjarðar eru fagrir og friðsælir. Í hliðum þeirra eru einhver beztu berjalönd, sem finnast í landi okkar. Á þessu landssvæði er víðast ósnortin náttúra.

Afmarka þarf land þetta með girðingu úr Hrafnarfirði í Furufjörð. Sú vegalengd er aðeins um 6 km. Allt landið, sem hér er lagt til að gera að þjóðgarði, er um 582 ferkílómetrar, en til samanburðar má geta þess, að svæði þjóðgarðsins á Þingvöllum er um 27.7 ferkílómetrar.

Á undanförnum árum hefur áhugi fólks, sem býr í þéttbýli, farið vaxandi á því að leita sér afþreyingar í kyrrð og fegurð óbyggðra svæða. Þar hafa þúsundir manna fundið hvíld og frið frá önn hversdagslífsins og þeirri spennu og hraða, sem fylgir lífi fólks, sem býr í fjölmenni.

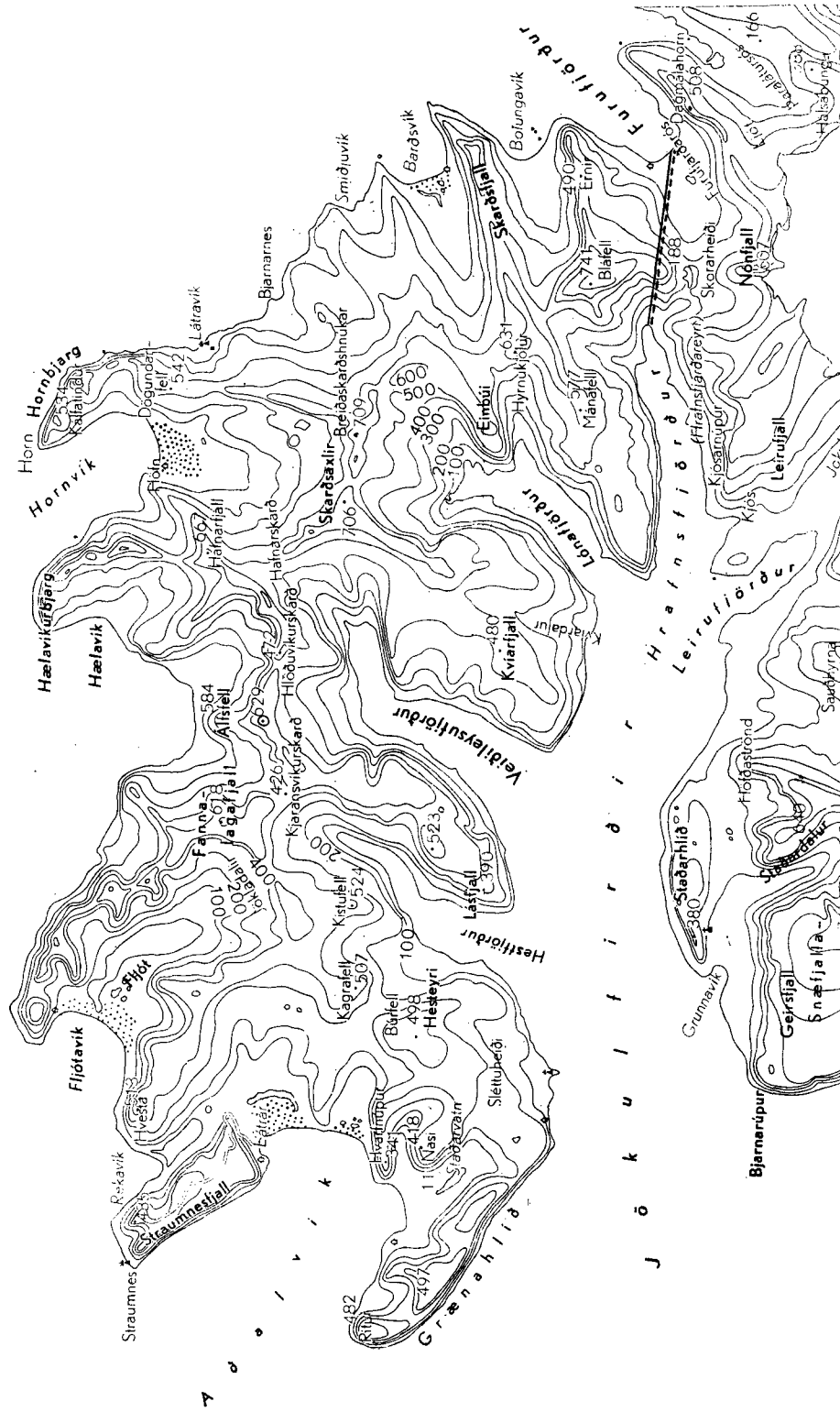
Óvíða er hægt að njóta jafngóðrar hvíldar og í umhverfi, sem hefur að bjóða tilkomumikla náttúrufergurð og möguleika að njóta margvíslegra gæða slíks umhverfis.

Hornstrandir og Jökulfirðir eru að dómi okkar einhverjir ákjósanlegustu staðir til að opna fyrir hvern þann, sem þráir kyrrð og frið frá hávaða og mengun í bæjum og borgum. Þetta stórbrotna hérað var byggt um aldir fólki, sem háði þar harða lífsbaráttu einangrað og naut ekki þeirra lífsþæginda, sem bæir og flest önnur héruð buðu börnum sínum. Það yfirgaf að lokum þessa byggð. Fólk þráir nú að leita að sumrinu til slíkra landssvæða til að hvíla sig og njóta heilnæms loftslags og kyrrðar.

Við teljum, að þegar sé tímabært að friðlýsa svæði sem þetta og gera það að almenningsseign undir eftirliti opinberrar stjórnar. Þá teljum við mjög koma til greina að gera dýralíf á þessu svæði fjölbreyttara en nú er. Tilraun ætti að gera með að flytja nokkur hreindýr til þessara staða, og sömuleiðis væri skynsamlegt að gera nú að nýju tilraun með innflutning sauðnauta til þessara svæða. Þarna yrðu þessi dýr á afmörkuðu, en víðáttumiklu svæði og gætu neytt gróðurs, sem engin skepna er til að neyta. Þarna mundu þessi dýr lifa í friði fyrir áreitni og skotgleði veiðimanna. Að vetri til leggja veiðimenn ekki í ferð á þessar slóðir, en að sumrinu mun fjöldi fólks sækja þessi svæði. Fólk, sem þráir frið og er að njóta náttúrufergurðar, mun aldrei þola, að þessum dýrum verði grandað.

Þá teljum við það vera mikilvægt, að silungsstofninn, sem er í ám, ósum, vötnum og fyrir landi á þessum svæðum, verði verndaður fyrir rányrkju neta og ádráttar. Þarna á að rækta silung og leyfa aðeins veiði á stöng innan þeirra marka, sem kunnáttumenn telja að stofninn þoli. Ferðamaðurinn á að fá keypt veiðileyfi fyrir hóflegt verð, sem hver maður á að hafa efni á að greiða.

Fjölmíðlar okkar þyrftu að kynna þetta svæði, sem önnur óbyggð svæði, sem fólki væri hollt að koma til og njóta útivistar í hollu loftslagi. Slík kynning, þó sérstaklega í sjónvarpi, mundi vafalaust hafa mikil áhrif á fólk og verða til þess, að margfalt fleiri en nú yfirgæfu um sinn vélknúin tæki sín og leituðu á vit ósnortinnar náttúru við nyrzta haf og kæmu til starfa sinna á ný þróttineiri, hressari og betri menn.

Yfirlitskort af fyrirhuguðum þjóðgarði Vestfirða.